

POLEK (7) *sb m*

połek a. połk (7), [polek, **pułek a. pułk**].

Teksty nie oznaczają ó oraz é; e prawdopodobnie jasne (tak w -ek).

sg G połku (2). ◇ I połki(e)m (1). ◇ L połku (3). ◇ [N a. A połek.] ◇ pl [N połki.] ◇ G połk(o)w (1). ◇ [A pułki. ◇ I połk(a)mi.]

Sł stp brak, Cn: polek, Linde XVII – XVIII w.: polek, połk, pułk.

Duży, samodzielny oddział wojska o niesprecyzowanej dokładnie liczbie żołnierzy (od kilku do kilkunastu chorągwi), nie stanowiący stałej jednostki organizacyjnej, lecz wyodrębniany w razie potrzeby, np. podczas przemarszu wojsk dla łatwiejszego zdobycia żywności albo – w celach taktycznych – podczas bitwy; agema, caterva, cohors praetoria, commanipulatis, legio, legiuncula; phalanx, vexillatio Cn (7) : Na dwoię fię Tátárfkie woýfko rozdzieliło/ W więkłym połku do bitwy godnych máło było/ A w mnieyłym wśzytko byli rycerze przebráni StryjKron 632; [Za starostą krewskim ciągnął] Márek Wnuczek Ciwon Retowfki/ y infzy Ciwonowie/ Vrzędnicy/ y Rycerśtwo Zmodźkie/ w ktorým połku było 2000. iezdnych StryjKron 787, 787; [P.P. rotmistrze abo nad wojskiem przełożeni powinni pod poczciwością opowiedzieć, wielaby żołnierzow w pułku swoim mieć chciał. UstWojsk po 1566/134; ktore [wojsko] ná troie rozdzielił: Połek ieden Krzyźtofowi Nifzczyckiemu/ [...] drugi Marćinowi Kázánowfkiemu [...]/ á trzeći Zygmuntowi Roźnowi BielKron 1597 767].

połek kogo [= złożony z kogo] (1): [Król wyprawil na pierwszą straż] Páná Ianá Wołminfkiego [...] z kilkiem Rot/ y Tátárow Nahayfkich połkiem/ y z pięcią fet Haydukow/ ták iż miał w swym połku dwánaście fet iezdnych y piefzych StryjKron 787; [StryjPoczqt 453].

ile połku [składnia charakterystyczna dla rzeczowników o znaczeniu zbiorowym] (1): przy ktorým [hetmanie] też był Stároftá Zmodźki/ Ian Kifzka máiac 400. Iezdnych/ á 100. piefzych/ y Iánufz Xiążę Ośrofkie z ołmią fet połku. StryjKron 787.

Zwrot: »w połki zszykować się« (1): Bernard/ Sumberg Czech [...] Ośm Fendlow miał pod śprawą/ z nim Rzełkie zagony/ Náfzy też z Litwą w fiedm fię Połkow zśzykowáli StryjKron 622.

Wyrażenia: [»jezny połek«: RymszaDeket 53 cf »pieszy połek«.]

[»pieszy połek«: Gdy fie ludzie zebrali/ by do mátki Pfczolki/ Pofzli ftámtąd nadobnie/ iezne/ piefze Polki. RymszaDeket 53.]

»przedni [= znajdujący się na przedzie wojska] połek« (1): [poległ] Kniáz Alexander Porozowfki Woiewodá przedniego polku StryjKron 772; [UstWojsk 1593/346].

[»na pułki rozdzielony«: tedy wśzytko wojsko na trzy pułki rozdzielone być ma, z ktorých każdy osobnem niżej opisanem gościńcem ciągnąć będzie aż do leży swych UstWojsk 1582/160.]

»wojewoda połku; [starszy nad połkiem]« = dowodzacy pułkiem, pułkownik (1): StryjKron 772; [A jeśli by za jego [wyznaczonego towarzysza] niedozorem i niepilnością stała się komu jaka szkoda albo krzywda, on to powinien będzie każdemu nagradzać, czego panowie starszy nad połkami dojrzyć mają. UstWojsk 1582/161].

[Szeregi: »hufy i połki«: Ruszenie i ciągnięcie z obozem inaksze być nie ma, jedno jako będzie rozkazano; przetoż każdy ma czekać w hufie na placu, aż przednie hufy i połki przejdą, potym w swym porządku, gdzie kogo napisano iść. UstWojsk 1593/346.

»połki i zagony«: których [*Tatarów*] jednak Teodor Buczacki kilka połków i Zagonów poraził
StryjPoczqt 453.]

MFr